

УРАС Вх N 424/23.08.2018

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд „Състояние и тенденции в развитието на интегралните технически параметри при стила бруст – жени в световния елит“

Автор: ас. Димитър Трендафилов

Научен ръководител: проф. Н.Изов, д-р

Рецензент: доц. Хр.Константинов, д-р

Дисертационният труд съдържа 142 стр., онагледен е с 24 таблици, 4 снимки, 2 диаграми, 3 фигури и 26 приложения.

Библиографията включва 136 източника, от които 94 на кирилица, 30 на латиница, от които 94 на кирилица, 30 на латиница и 12 интернет източници.

Цел на изследването е анализ на тактическите схеми за преодоляване на състезателното разстояние, както и динамиката на интегралните технически параметър в дисциплините на женската програма в стила бруст през първото десетилетие на XXI век. Целта е непосредствено свързана с наблюдение и регистрация на процесите на развитие на умора и реализацията на един от най-утвърдените канони в цикличните спортове – тезата за равномерното преодоляване на дистанцията, като най-икономично от енергетична гледна точка. В началото на новия век при извършени наблюдения на състезания от най-висок ранг-Олимпийски игри и Световни първенства, авторът забелязва, че единични представители на елита в женския бруст прилагат тактика, доста различна от равномерното плуване. Изградена е работна хипотеза, че утвърдените в методичната литература количествени параметри на ефективната тактика (оптимални отклонения от максимум 3-4% средно от чистата дистанционна скорост), не отразяват тактическите схеми присъщи за някои от най-силните плувкини в света.

Обект на изследване са финалистките на 100 и 200 м. бруст на проведените две Олимпиади и три Световни първенства в периода 2000-2009 г. Регистрираните биомеханични анализи на организационните

комитети на страните домакини са обработени за над 80 финални плувания по 27 параметри с помощта на официално утвърдените от ФИНА методи за анализ на състезателната дейност.

В богат набор от приложения са поместени оригиналните първични данни, продукт на научните бригади регистрирали всяко отделно първенство. Те представляват информационен масив, който не е изчерпан изцяло с настоящият труд.

Структурата на труда е правилно изградена с незначително превишения обема на литературния обзор от 62 стр.

Какво е научното равнище на основните раздели на труда и кои са приносите за теорията и методиката на моделиране на състезателната дейност при женския пол в стила бруст?

Първо: Литературният обзор третира широк спектър от теми, свързани с появата на плуването в древността, развитие техниката не само на бруст, а и на всички останали плувни стилове в периода 16-20 век. Авторът много задълбочено и систематизирано е изложил организационните аспекти от работата на ФИНА в процеса на утвърждаване на съвременните плувни стилове, развитие на състезателната програма, появата на първите официални състезания и държавни първенства в света през 17-19 век. Разработеният самостоятелен раздел, третиращ появата и ролята на жените в състезателното плуване в Австралия, САЩ и Европа от края на 19 в. обогатяват българската специализирана литература.

Научно теоретичните основи на анализа на състезателната дейност е развит компетентно, изложени са базовите взаимоотношения между интегралните технически параметри в светлината на водещите автори от края на 20 в., което показва добро владение на материята.

Второ: Получените резултати изложени в гл.III, доказват, че авторът е успял да осъществи в голяма степен основната си цел да конкретизира, как елита на женски бруст в света реализира тактическите си модели в най-престижните състезания-Олимпийски игри и Световни първенства. Установените количествени характеристики конкретизират общо теоретичните констатации, които до сега предлагаха обобщени данни без уточняване на възраст, пол, квалификация, стил и дисциплина.

Трето: Наред с вариативността на скоростните характеристики, установената динамика на темп и крачка при развитие процесите на умора

са едни от най-ценните резултати получени от автора. Същият поставя доста въпроси отправени косвено към авторите на фундаменталната теза за цикличните спортове, че умората в края на състезанието се преодолява с повишаване на темпа.

Четвърто: Друг значим научен принос на автора е задълбочената конкретизация на практиката на световния елит за построяване на тактическите модели за преодоляване на дистанцията. Натрупаният фактически опит от най-добрите в света през първото десетилетие на XXI век е ценен ориентир за специалистите и треньорските ръководства. Отлична е идеята да се анализира практиката на най-силните български плувкини в стила бруст – олимпийските медалистки - Таня Богомилова и Антоанета Френкева от финалните плувания в ОИ в Сеул 1988 г. и да се сравни с днешния елит.

Пето: Опитът на автора да диференцира участничките в изследваните 80 финали, конкретизира предложеното от Ян Олбрехт 2007 г. групиране на всички плувци в зависимост от изградените доминиращи метаболитни системи, което ги задължава да прилагат успешно само определени тактически варианти.

Кои са слабостите на труда и какво може да се подобри при провеждан на бъдещи изследвания:

- неуспешен е свързания със задача № 5 опит на автора–„Изследване взаимовръзките между елементите на състезателната дейност и крайните спортни резултати“. Установените в гл.IV ниски степени на зависимост, а в редица случаи липса на такива, са в резултат на приложната неточна методология на изследване, която се свежда до обработка на всеки един от наблюдаваните финали, в които участват само по 8 състезателки. Малкият брой лица, както и различните типове плувкини, които прилагат различни тактически модели, не позволяват разкриване на съществуващите реални взаимоотношения между елементите на състезателната дейност, което категорично е доказано от интеркорелационните матрици. Оценката на автора на този на пръв поглед абсурден факт е правилна, както и препоръката му в гл.V, че е много по-научно издържано да се изследват не разнородни състезателки от един финал, а еднотипни тактически модели от различни финали, което ще разкрие системните фактори, влияещи върху крайното постижение;

- посочените практически препоръки са не достатъчно задълбочено развити, а наличният фактически материал дава възможност за определено

ниво на постижението, да се посочи количествен модел, за преодоляване на отделните части на дистанцията;

- в гл. IV аналитично и задълбочено са анализирани промените в скоростта, темпа и крачката в отделни раздели, но това не дава добра възможност за общ паралелен анализ и разкриване на текущите взаимоотношения на темп, скорост и крачка.

Авторефератът е изграден съобразно установените изисквания и отразява синтезирано основните резултати от проведеното изследване.

Въпросът ми към автора е свързан със значително по-категоричното изразяване на неговата позиция, дали днес съществуват два основни различаващи се тактически варианта:

- **първи** - характерен за края на XX в. с 3-4% отклонения от средната дистанционна скорост;

- **втори** - анализиран задълбочено в труда въз основа практиката на 3-4 от най-силните плувкини в света?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представено е актуално в теоретичен и тактичен план изследване, което отразява опита на световния женски елит в стила бруст от началото на XXI в. Значителна част от представените данни са резултат от самостоятелната работа на докторанта, допълват теорията за моделиране на състезателната дейност, което ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури да присъди на Димитър Николов Трендафилов образователната и научна степен „Доктор“.

Рецензент:

(доц. Хр.Константинов)

Чл.2 ЗЗЛД